

ENEKO GORRI GANTIER
EUSKARA TEKNIKARIA

Plaza publikoak

Udako giroa luzatzen ari zaigu larriki, beroketa klimatikoaren aitzin gasta bat bezala. Baina zer inporta du horrek?! Goxo da kanpoko turistarik gabe, barne turismoa egitea gure herrian berean. Eguzkia, hondartza, mendia, lagun arteko ateraldiak, urriko feriak... Udako usaina duen udazken honetan, joan den neguan bizi izandako haserre batzuk ekarri nahi nituzke ondoko lefroetara.

Maite dut ihauteri garaia. Kaskarotak, libertimenduak, maskaradak. Zirtzilak, joaldunak, musikariak, bolantak, xuriak, beltzak... *Oh, Pitxu, oh!* Ez ditut maite gure kulturaren adierazpen molde bizia direlako bakarrik. Maite ditut haien alde subertsiboagatik ere. Antton Lukuk *katarsia* deitzen duena. Plaza eta hitza hartu, dendena hankaz gora botatzeko, baldintzarik eta diplomaziarik gabe. Hau plazera! Hala ere, azken hilabeteetan agertu dira, ezker eta eskuin (bon, egia erran bereziki eskuin) isilpean pasa diren euskal kulturaren kontrako hainbat eraso.

Lapurdi kostaldeko hiri frantses eta gaskoi bateko auzapez euskalfobo batek Olentzero, Mari Domingi, asto eta haurren desfilea debekatu zuen, eguraldi txarra argudiatuta. Hortik kilometro gutxira, Polizia bidali zuten, etxez etxe zebiltzan kaskarotei aitzineko asteetan ebasketen hobendunak ez ote ziren ikertzera. Beste

herrixka horretan, San Pantzarren auzia baimendu, baina bere erretzea errotik debekatu zuen auzapezak, suhiltzailerik ez baitzen presente istripuen saihesteko (jendarmeak etorrarazi zituzten debekua aplikatua zela kontrolatzeko). Kostalderago joanez, Lapurdiko hiri horretan auzia sobera ez politizatzeke, hautetsiek dute testua idazten eta udaleko funtzionarioek aktore lana egiten (frantses hutsen, *of course!*). Eta oroit naiz ere, nola hiri burges horretako auzapezak hilabete behin elkartzen ziren kantuzaleei plazaren okupazioa fakturatu nahi izan zielarik ere. "Normalean, espazio hau alokatzen dugu seminario, gertakari edo filmaketentzat –erran zion turismo bulegoko agenteak–. Baina hor zaretelarik, ezin dugu eta hiriak dirua galtzen du!"

Adibide horiek irri egingarriak lirateke, ez balira *euskal* den ororen kontrako erasoaren baitan kokatzen. Karrakatz gero, segur beste hamaika adibide atzemango genituzkeela, baina bakar bat ere ez udan: inportantea da plaza publikoan bizi den kulturaren karta postala turisten begipean agerian uztea, alo!

COVID-19 biharamunean, kanpoko terrazak hedatu ziren; geroztik, hor diraute. Bitartean, oraindik badira herri kulturari espazioa murriztu nahi dioten hautetsiak. Espazio publikoa gurea da. Okupa dezagun! ●

EDU ZELAIETA ANTA
IRAKASLEA ETA
IDAZLEA

Oklokraziaren zuziak

Ez jendearen boterea, jendetzarena baizik; ez herriaren gobernua, masarena baizik. Halakoa omen da oklokrazia: auziak baino gehiago zuziak nahiago dituen sistema. Eskandalu pribatuak nahiz eskarmentu publikoak kartsuki bizi dituen gizartea.

Polibio historialariak sortu zuen terminoa, duela 2.200 urte pasa, bere teoria politikoak –ez sobera optimistak– azaltzeko. Harrezkero, garaiaren araberako egokitapena eginda, ziklikoki ohartarazi dute zenbaitek oklokraziaren arriskuaz. XXI. mendean, pantaila globalarekin lotua dago kontzeptuaren berpiztea.

Garaiak garai, lintxamendua da oklokraziaren ezaugarri eta, are, lanabes nagusietako bat. Alde horretatik, aro digital suminkorrean ere, pizturik dabilta masen zuziak. Kausa noble baten izenean, betiere. Lastargi oldeak, baina, ez die lekuri egiten hausnarrari, argudioei edota ebidentziei. Pentsamendu kritikoaren beste muturrean dugu (algoritmoen) oklokrazia. Baina hain da indartsua azkar eta ozen posizionatzearen emozioa...

Ez dakit zer iritziko liokeen Polibiok gure demokraziari. Akaso, zaharrak berri direla ikusita, denboraren tunelera itzuliko litzateke. Non inon baino jendetza gehiago ikusiko litzuzkeen. ●